VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Julkisen talouden suunnitelma ja kehykset 2025-2028

ATRO ANDERSSON, ERITYISASIANTUNTIJA
YMPÄRISTÖVALIOKUNTA
8.5.2024

JTS 2025-2028

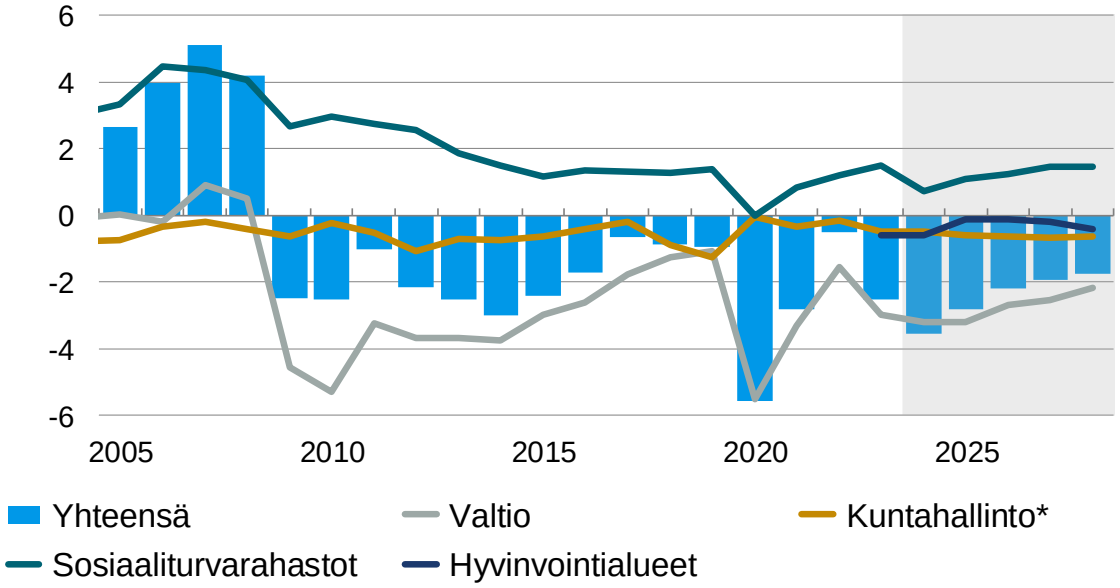
Talouden näkymät

- Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt investointeja ja kotitalouksien kulutusta.
  - Suomen talous ei kasva v. 2024 viime vuoden prosentin laskun jälkeen.
- Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta.
  - BKT kasvaa 1,6 % v. 2025 ja 1,5 % v. 2026.
- Keskipitkällä aikavälillä talouden arvioidaan kasvavan kohtalaisesti. Kasvua tukee muun muassa yksityisten investointien elpyminen markkinakorkojen laskun ja vihreään siirtymään liittyvien panostusten seurauksena.
- Työmarkkinoiden positiivisen kehityksen arvioidaan jatkuvan keskipitkällä aikavälillä.

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
BKT:n arvo, mrd. euroa	267,7	277,6	282,2	292,4	303,6	314,4	324,6
BKT, määrän muutos, %	1,3	-1,0	0,0	1,6	1,5	1,3	1,1
Työttömyysaste, %	6,8	7,2	7,4	7,2	6,7	6,3	6,2
Työllisyysaste, %	73,8	73,6	73,2	73,6	74,5	75,3	76,1
Kuluttajahintaindeksi, muutos-%	7,1	6,2	1,9	1,3	1,4	1,8	2,0
Pitkä korko, 10 v, %	1,7	3,0	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7

Syvät alijäämät korjaantuvat hitaasti

Julkisyhteisöjen rahoitusasema
suhteessa BKT:hen, %

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka
Lähde: Tilastokeskus, VM

- Alijäämä kasvoi viime vuonna heikon suhdanteen sekä palkkojen ja hintojen nopean nousun vuoksi.
- Tämän vuoden alijäämä on 3,5 % suhteessa bkt:hen.
- Suhdanteen koheneminen ja hallituksen sopeutustoimet painavat alijäämän ensi vuonna alle 3 %:n.
- Alijäämä kohenee vähitellen ja on vuonna 2028 alle 2 % suhteessa bkt:hen.
- Puskuri finanssipolitiikan sääntöjen ja hallituksen tavoitteiden asettamiin raameihin on ohut. Negatiivisiin yllätyksiin ei ole varaa.

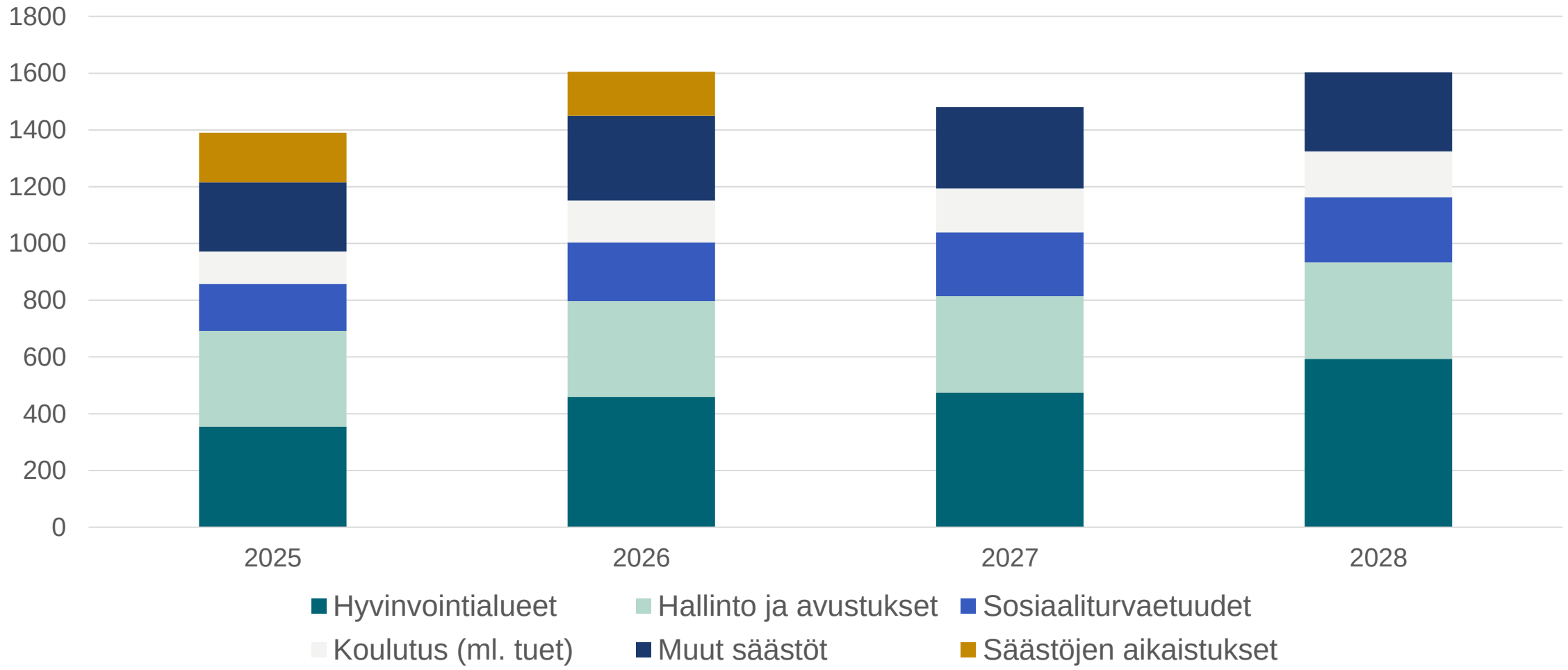
Finanssipolitiikan linja

- Hallituksen finanssipolitiikan tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys. Tämän varmistamiseksi julkisen talouden velkasuhde vakautetaan ja sen jälkeen käännetään ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle.
- Hallitus toteuttaa julkista taloutta vahvistavia toimia niin, että EU:n liiallisen alijäämän menettely vältetään ja valtion menokehyksiä noudatetaan.
  - Hallitus on sitoutunut pitämään julkisen talouden alijäämän v. 2024 alle 3,5 prosentissa.
    - Tarvittavat lisätoimenpiteet toteutetaan osana kevään 2024 lisätalousarvioprosessia, jonka VM-kanta julkaistiin maanantaina 6.5.
  - Julkisen talouden alijäämä supistuu hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa päättämin toimin alle 3 prosenttiin v. 2025.

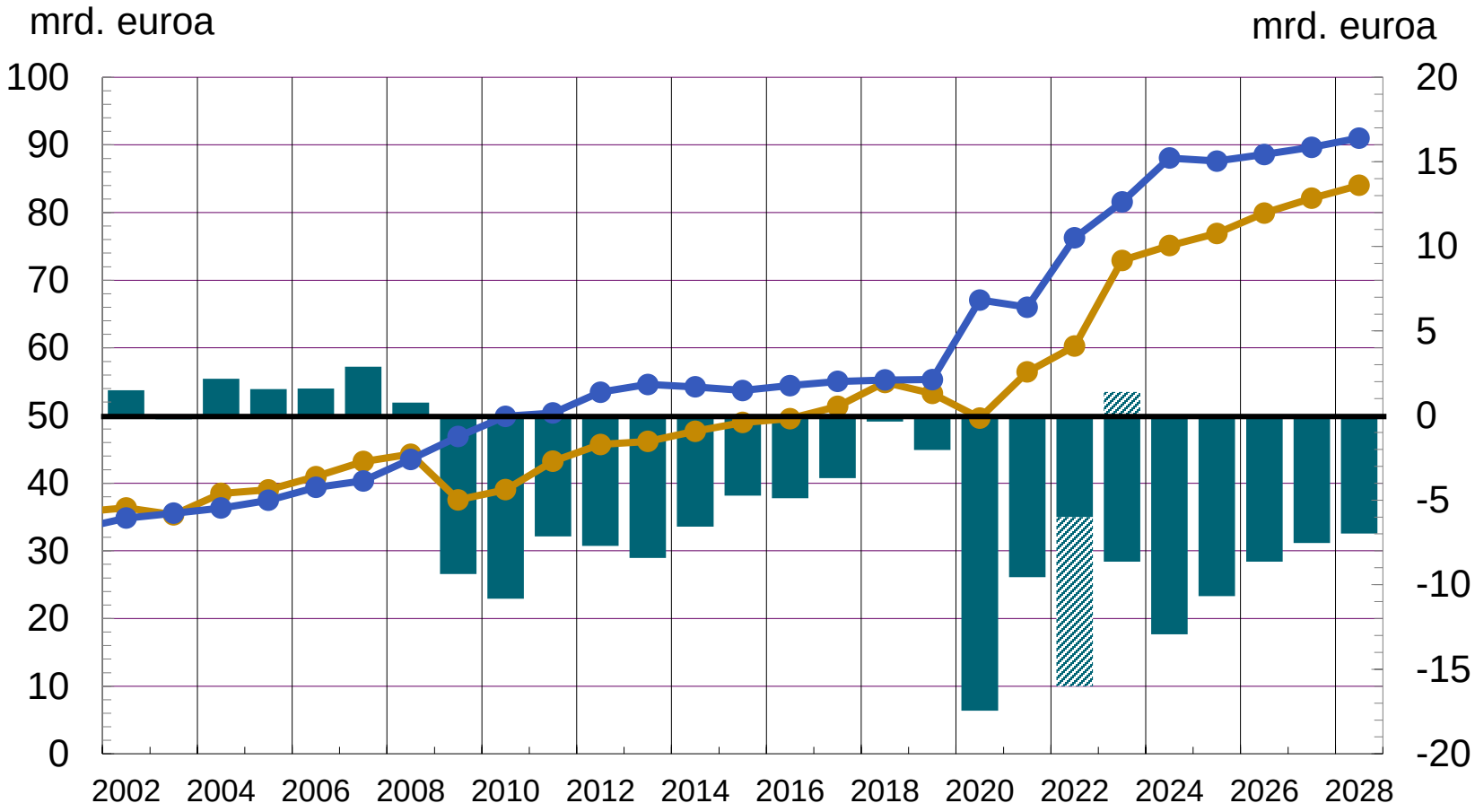
Hallituksen sopeutustoimenpiteet kehysriihessä

- Julkisen talouden menoja supistetaan 1,6 mrd. euroa vuonna 2028.
- Verotoimien staattinen bruttovaikutus on 1,8 mrd. euroa vuonna 2028. Ylivoimaisesti suurin vaikutus (1,2 mrd. euroa v. 2028 tasossa) on yleisen alv-kannan nostolla.
  - Dynaamiset vaikutukset on huomioitu, jotta päästään noin 3 miljardiin euroon.
  - Toimet hidastavat kokonaisveroasteen laskua tästä vuodesta alkaen. Vuoteen 2023 nähden kokonaisveroaste ei kiristy.
- Lisäksi lasketaan budjettivarauksia:
  - Vuosittaista lisäbudjettivarausta lasketaan 400 milj. eurosta 300 milj. euroon.
  - Vuosittaista jakamatonta varausta lasketaan − 197 / −175 / −331 milj. euroa vuosina 2025–2027.

Uusien menosäästöjen kohdentumien, milj. euroa

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

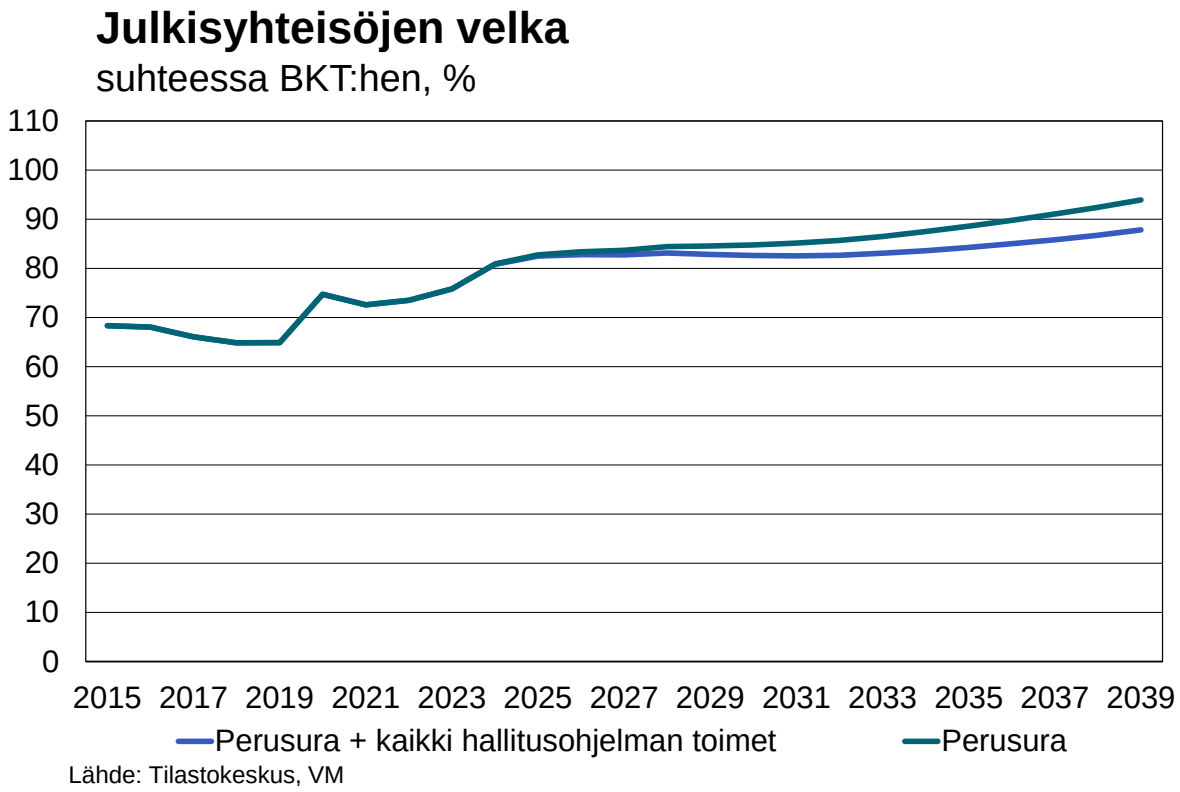

Sähköyhtiöiden lainoihin tehdyn varauksen purku kasvatti vuoden 2023 tilinpäätöksessä tuloja 10 mrd. eurolla, koska se jäi käyttämättä kokonaan.
Tasapaino ilman tätä erää oli -8,6 mrd. euroa v. 2023.
Lähde: Valtiovarainministeriö 18.4.2024

Budjettitalouden tasapainon muutosta selittäviä tekijöitä syksyn JTS:ään nähden, mrd. euroa

	2025	2026	2027
Tasapainoarvio, julkisen talouden suunnitelma syksy 2023	**-12,7**	**-11,3**	**-10,6**
Menoarvion tarkentuminen	**2,6**	**2,6**	**2,8**
Uudet menosopeutustoimet	1,2	1,4	1,3
Rahastotalouden säästöjen kanavointiratkaisun vaikutus siirtoihin Kelalle	0,5	0,5	0,5
Muuttunut arvio hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkistuksesta	-0,5	-0,5	-0,5
Sote-siirtolaskelman ja sen lieventämisen vaikutus kuntien valtionosuuteen	0,1	0,2	0,2
Muutos kuntien verotulomenetysten kompensaatiossa	0,4	0,4	0,4
Valtionvelan korkomenoarvion muutos	0,2	0,2	0,1
Muutos EU-jäsenmaksuissa	0,2	0,0	0,2
Arvonlisäveromenot	0,3	0,1	-0,1
Muu menojen muutos (netto), sisältäen mm. indeksitarkistusten tarkentumisen	0,2	0,3	0,8
Tuloarvion tarkentuminen	**-0,6**	**0,0**	**0,2**
Uudet veroperustemuutokset (netto)	1,4	1,6	1,7
Rahastotalouden säästöjen kanavointiratkaisun vaikutus verotuloihin	0,2	0,2	0,2
Kunnallisverotukseen tehtävien muutosten vaikutus valtion verotuloihin	-0,4	-0,4	-0,4
Korko-, osinko- ja osakemyyntitulojen arvioiden muutos	-0,1	-0,1	-0,1
Sekalaisia tuloja koskevan arvion muutos	0,4	0,6	0,4
Muut tuloarvioon vaikuttaneet tekijät (ml. kertymätiedot ja uusi suhdanne-ennuste)	-2,2	-1,9	-1,6
Muutos yhteensä	***2,0***	***2,6***	***3,0***
Tasapainoarvio, julkisen talouden suunnitelma kevät 2024	**-10,7**	**-8,6**	**-7,5**

Tavoitteena velkasuhteen vakauttaminen

Lähde: Tilastokeskus, VM

JTS:ssä päätetyt toimet yhdessä kaikkien hallitusohjelman toimien kanssa (ml. hyvinvointialueiden omat toimet, työllisyystoimien täysi vaikutus)

=> Julkisen talouden velkasuhde vakautuu vaalikauden loppuun mennessä.

Ympäristöministeriön pääluokka

Hiilineutraaliutta edistävät määrärahat

Taulukko 17. Hiilineutraaliutta ja vihreää siirtymää edistävät määrärahat vuosina 2025–2028 (milj. euroa)

	2025	2026	2027	2028
Luonnon monimuotoisuus sekä vesien- ja ympäristönsuojelu	129,2	130,5	130,3	130,3
Uusiutuva energia ja energiatehokkuus	628,0	492,2	230,3	172,3
Globaali ulottuvuus	200,0	197,3	204,5	204,5
Tutkimus ja kehittäminen	296,8	289,4	323,1	363,7
Liikenne	287,3	264,6	252,8	206,4
Maa- ja metsätalous sekä maankäyttösektori	677,0	659,9	563,3	577,8
Yhteensä	2 218	2 034	1 704	1 655

- Määrärahojen alenemiseen kehyskaudella vaikuttaa mm. elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksen alenemisen lisäksi mm. uusiutuvan energian tuotantotuen aleneminen.
- EU:n rakennerahasto-ohjelmien vuotuisen rahoituksen väheneminen kehyskaudella alentaa myös määrärahatasoa.
- Hallitusohjelmassa ja julkisen talouden suunnitelmassa sovitut julkisen talouden sopeuttamistoimet vähentävät rahoitusta mm. kehitysyhteistyömenoja.
- Toisaalta T&K-rahoituslain mukaiset lisäykset nostavat tutkimus- ja kehittämisteeman määrärahoja kehyskaudella.

YM pääluokan kehys, milj. euroa

Luku	Kehys 2025	Kehys 2026	Kehys 2027	Kehys 2028
35.01. Ympäristöhallinnon toimintamenot	80,36	75,89	68,87	68,42
35.10 Ympäristön ja luonnonsuojelu	132,85	134,55	134,1	133,14
35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	30,6	45,03	39,03	19,12
Yhteensä	**243,8**	**255,47**	**242,0**	**220,67**

- Luvun 01 määrärahatasoa laskee mm. HO:n toimintamenosäästöt (6,7 milj. euroa v. 2027 eteenpäin) sekä uudet toimintamenojen säästöpäätökset (3,7 milj. euroa v. 2025 ja 2,7 milj. euroa v. 2026-), joita ei ole vielä jyvitetty momenteille, vaan ne ovat keskitetyllä momentilla 35.01.28.
- Luvun 10 määrärahakehitys on tasaista joskin osa HO:n toimintamenosäästöstä kohdistuu momentille 35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät.
- Luvun 20 määrärahatasoa laskee ennen kaikkea InvestEU-ohjelman päättyminen ja siten sen kansallisen rahoitusosuuden 19,1 milj. euroa päättyminen vuoteen 2027.

YM pääluokan kehys, nostoja

- Luonnonsuojelun määrärahoja suunnataan edelleen METSO- ja Helmi-ohjelmien toteutukseen sekä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteisiin. Laajasti tarkasteltuna luonnonsuojelun määrärahat ovat hiukan alle 100 milj. euroa/v.
- Itämeren ja vesien suojelussa jatketaan vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmien toimeenpanoa ja panostetaan erityisesti Saaristomeren tilan parantamiseen. Vesiensuojeluun suunnataan 16,3 milj. euroa kehyskaudella.
- Ympäristövahinkojen ehkäisemiseen ja jälkihoitoon suunnataan 1,8-2,4 milj. euroa/v. Erilaisiin ympäristömenoihin kuten ympäristötutkimukseen, ympäristön kunnostamiseen, ympäristötehtävien ja kiertotalouden kehittämiseen osoitetaan 5,8 milj. euroa vuodessa kehyskaudella.
- Asuntorahastosta myönnettävien korkotukilainojen myöntämisvaltuus on 1,75 mrd. euroa v. 2025 ja 2 mrd. euroa yhteensä vuosina 2026-2027. Korjausavustuksiin varataan määrärahoja 7-9,6 milj. euroa/v.

Keskeiset uudet päätökset

- HO:n mukaiseen ohjelmaan pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi osoitetaan vuosina 2025–2026 rahoitusta 4–5 milj. euroa vuodessa, josta 3,65–4,65 milj. euroa on ohjelmarahoitusta.
- Lisäksi Suomen ympäristökeskukselle osoitetaan valtion tutkimuslaitosten yhteiseen post doc -ohjelmaan liittyen 10 tutkijatohtorin palkkaamiseen 0,5–1,5 milj. euroa vuodessa.
- Valtion asuntorahastosta myönnettävän erityisryhmien investointiavustuksen tasoa lasketaan edelleen 43 milj. eurosta 15 milj. euroon vuodessa siten, että vammaisten asumiseen liittyvien investointikohteiden rahoitus turvataan.
- YM pääluokkaan kohdistuu myös 3,7 milj. euron uusi toimintamenosäästö v. 2025 ja 2,7 milj. euron säästö v. 2026-, jota ei ole vielä kohdennettu. Lisäksi kv-järjestöjen jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin kohdistettiin 0,1 milj. euron pysyvä säästö.